

Telítettség, üresség, hiány

Marghescu Mária gyűjteményéből

SINKÓ ISTVÁN

Ferenczy Múzeum, Szentendre, 2020. IX. 12. – XII. 13.

*Immanens sokaságból transzcendens
Egység lesz, amely az ürességbe olvad.*

MOLNÁR SÁNDOR:
A FESTÉSZET ÚTJA (2013)

Marghescu Mária méltán híres nemzetközi gyűjteményének néhány fontos darabját mutatja be a Ferenczy Múzeum. Gyűjteménye elsősorban az absztrakció irányában alkotó, de expresszív vonásokat is felmutató művészek munkásságát öleli fel. Tapiès, Alechinsky, Uecker, Hollán Sándor vagy Sam Francis neve fémjelzi a gyűjtő igényességét és nemzetközi kitekintést óhajtó gyűjtői szándékát. Ugyanakkor a benne szereplő alkotók egy része a spirituális, transzcendens gondolkodást is beépíti munkájába. Elsősorban a természetben fellelhető szakralitást, a lélek és test egymásba fonódó egymásrautaltságát jelenítik meg. Fontos közös elemük az ürességre és a hiányra való reflektálás. („Az Úr nem semmi. Nem is hiány.”)¹

A Ferenczy Múzeumban most kiállított három művész közös alkotójegye is ez. Három Franciaországba emigrált magyar művész munkáiból láthatunk válogatást. Közülük leginkább Hollán Sándort (Alexandre Hollan) ismeri a magyar közönség, neki számos kiállítása volt már Magyarországon az elmúlt évtizedekben. Ismerhettük fantasztikus fatanulmányait,

elemzésszerű, egy szerves világkép szinte ezoterikussá emelt, monomániásan egy témára, elemre leszűkített kifejezését. Most három, mélységesen puha, sötét-barnákba, szürkékbe, vörösökbe burkolózó, egyszerű formákból álló csendelele is megjelenik a számára rendelt terem falain. Ugyanakkor ismét találkozhatunk a goethei metamorfózis-gondolat alapján álló, szinte emberi méltóságú fákat ábrázoló rajzokkal. Némelyik seurat-i sűrűségű szén- vagy krétarajz, másutt épp csak elindul a fakorona formai rendje, majd szinte eltűnik a papír fehérségében. Hollán így fogalmaz egy helyen: „A motívum és a tekintet közt megszületik egy élő kép, amely a külső világból táplálkozik, de a belső élmény is ki tud bontakozni benne.”²

Bér János a ritmus, a forma és a hiány együttes hatását követi munkáin, a színes foltokkal, felületekkel néhol Rothko, máskor Sam Francis vagy épp Hantai Simon világát is felidézve. Bér kollázsai, festményei derűs színvilágú, foltszerű alakzatokkal alakított művek. Az utóbbi években a fehér lap vagy vászon a kép nagy részét elfoglalja. Itt ad lehetőséget a nézőnek, hogy átélve a festészeti folyamat rendjét, logikáját, magában egészítse ki a képteret, vagy épp e hiány készítse a csend és üresség érzésének átélésére. Festményei mellett grafikái is redukált színekkel (kék, piros, sárga, zöld, néha fekete) kialakított, töredezett absztrakt mezők, melyeket át meg áthatít egy fehér résnyi üres terület. Bér így vall munkamódszeréről: „Az érzelem a munkafolyamat során születik, nincs előre elgondolt terv, amit kivitelezek, hanem a folyamatban, például a kék és a piros színek megjelenése mellett születik meg

Kiállítási enteriőr, Ferenczy Múzeum, 2020

Fotó: Deim Balázs

BÉR JÁNOS: *Triptichon*, vászon, kollázs, 3×150×150 cm, HUNGART ©2020

az emóció.³ Ez a szabad érzelmi áramlás és dinamikus gesztus idéződik fel szénrajzain is, ahol a széttörölt szabad foltban mintegy kemény állításként kerül be a fekete vonal, mely ugyancsak inkább organikus, mintsem geometrikus alakzatot zár körbe.

A harmadik művész, Anna Mark (Márkus Anna) szintén Franciaországban él, bár emigrációjának első állomása Németország volt. Anna Mark lazán kötődött az Európai Iskola utóéletéhez, ám franciaországi éveit azok a hatások, melyek korábban érték, szinte teljesen eltűntek. Monokróm geometrikus absztrakt képeket készített, melyeket a 90-es években felváltott a relieftechnika. Szüksége volt a fény- és árnyékhatások megjelenítésére képein, így sajátos mixtúrával kialakított plasztikus műveket készített, s ez a sorozat a mai napig tart. „Reliefjeimen az árnyék valóban jelzi az időt. Izgalmas számomra, hogy az árnyék mozgása hogyan alakítja és változtatja a felületet” – nyilatkozta Cserba Júliának.⁴ A kiállításon ebből az anyagból is látunk néhány munkát nyomatai mellett. Anna Mark azt az építészeti gondolkodást, melyet Lucien Hervé fotói nyomán alakított ki, a telítettség és hiány plasztikai kifejezőmódjával érzékelteti.

A Marghescu-gyűjtemény izgalmas, eddig alig látott vagy hazai kiállítóteremben be sem mutatott anyaga egyszerre ad tisztázó értelmezést a gyűjtő szándékai és elkötelezettsége felől, másrészt hozzásegíti a nézőt a franciaországi magyar festőemigráció még teljesebb megismeréséhez, az eddig kialakult kép gazdagításához.

Jegyzetek

- 1 Martin Heidegger: A művészet és a tér. In „...költőien lakozik az ember...” *Válogatott írások*. Ford. Bacsó Béla. T-TWINS – Pompei, Budapest – Szeged, 1994. Id. *Művészet és tér*. A Ferenczy Múzeum és az Ars et Vita Alapítvány közös kiállításának katalógusa, 2013.
- 2 *Művészet és tér*. A Ferenczy Múzeum és az Ars et Vita Alapítvány közös kiállításának katalógusa, 2013.
- 3 *Opus International*, 1990. január–február; ~ (Kat., Vasarely Múzeum, 1992).
- 4 Cserba Júlia: A képépítő, *Balkon*, 2001/11.

ALEXANDRE HOLLAN: *Kérdések a fáknek*, papír, tus, 27×21 cm, HUNGART ©2020

ANNA MARK: *Koncert VIII., X.*, 1980, papír, szita, egyenként 40×40 cm, HUNGART ©2020